

FÄRRE UNGA DRICKER ALKOHOL - MEN VARFÖR?

RESONEMANG OM VARFÖR FÄRRE I ÅLDRARNA 15-17 DRICKER ALKOHOL.
PRATA OM ALKOHOL I SAMARBETE MED UNGDOMSBAROMETERN.

PRATA OM ALKOHOL !

Färre unga dricker alkohol - men varför?

Nya undersökningar visar på rekordlåg alkoholkonsumtion bland unga enligt flera mått: debutåldern har höjts, mängden alkohol som dricks har minskat, de berusar sig mer sällan, och det är fler som inte dricker alls. För att undersöka varför vi ser dessa positiva trender gav Prata om Alkohol Ungdomsbarometern (UB) i uppgift att testa olika hypoteser. En sak står klar, det finns ingen enskild faktor som kan förklara nuläget. I sammanställningen har även CANs offentliga resultat vägts in för att hitta förklaringar.

Det finns många teorier om varför unga dricker mindre alkohol idag jämfört med tidigare, allt från att ungdomarna använder narkotika istället, till att det är ungdomar med utländsk bakgrund som står för minskningen. En del hoppas att det är samhällets insatser som givit resultat. Andra menar att ungdomar dricker mindre eftersom de spelar mer datorspel, vilket inte passar ihop med alkohol. Vissa poängterar att ungdomar umgås mer med sina föräldrar än tidigare, där vuxnas attityder till ungas drickande kanske blivit mer restriktiva idag och bidrar antagligen till de goda resultaten. En femtedel av de elever som dricker alkohol rapporterar att de har blivit filmade i en kränkande situation, kan det vara den rädslan som ligger bakom minskningen?

Samtidigt har tillgången på alkohol ökat i samhället, vi har lägre genomsnittspriser i handeln, mer reklam om olika drycker, fler utskänkingsställen och en nästan obegränsad resandeförsel.

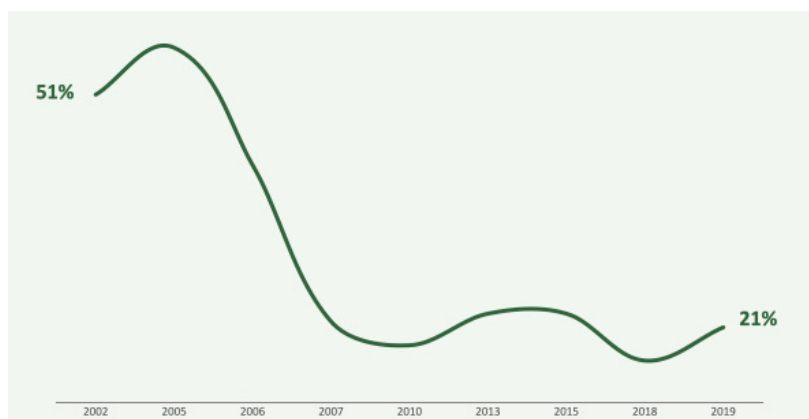
VAD TROR VI LIGGER BAKOM DAGENS LÅGA ALKOHOLKONSUMTION BLAND UNGA?

Fyra mer troliga hypoteser, enligt resultatet från UB's samlade statistik och CANs publicerade resultat 2020:

1. Intresset för att festa har minskat

Enligt Ungdomsbarometern konsumeras alkohol i första hand av unga på fest med vänner. Intresset för att festa har under de senaste åren minskat markant, och är därmed den tydligaste anledningen till ungas minskade alkoholkonsumtion enligt Ungdomsbarometerens data.

På frågan om varför unga avstår från att dricka alkohol, så svarar hälften att det beror på att man inte är myndig, men en tredjedel uppger också att det är för att man sällan befinner sig i situationer där det dricks alkohol. Det stödjer inte minskningen över tid, men det stödjer den minskade konsumtion vi ser idag. (UB 2020)

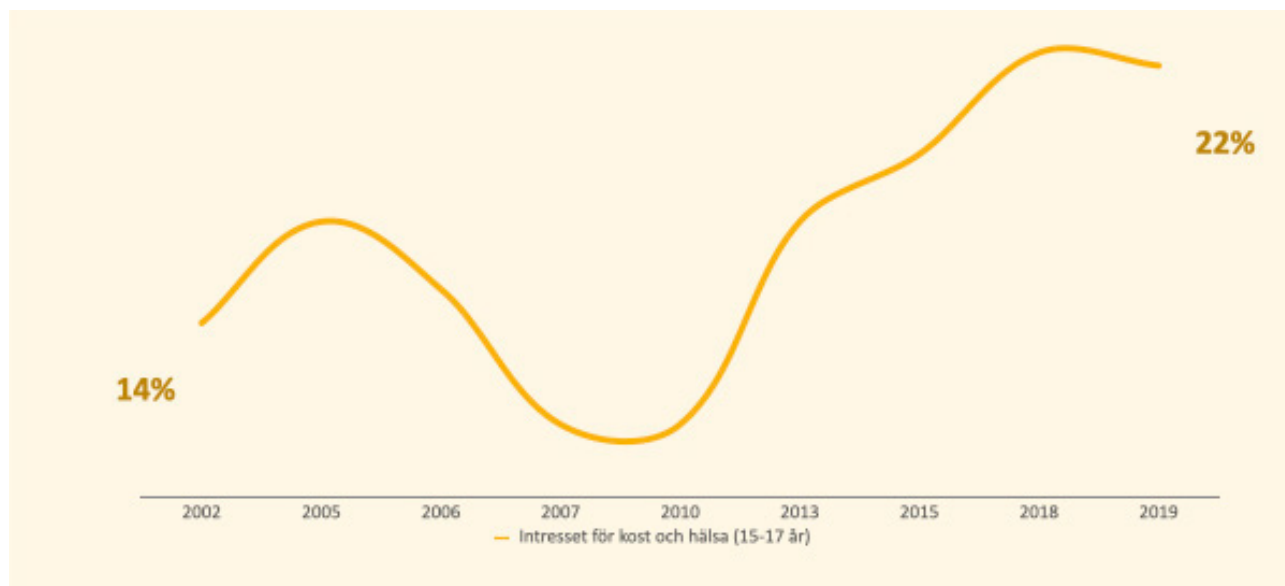
Hur stort är ditt intresse för festa?

Ovan redovisas alternativet "5- Mycket intresserad" Ursprungsskalan är "5 - Mycket intresserad", till "1 - Helt ointresserad"

2. Viktigare för unga att leva ett hälsosamt liv

En av de främsta anledningarna till att inte dricka alkohol är för att det anses ohälsosamt bland unga. Att leva ett hälsosamt liv har blivit betydligt viktigare för unga under de senaste två decennierna och intresset för kost och hälsa har ökat. Detta påverkar sannolikt en minskad alkoholkonsumtion. Unga som identifierar sig som hälsofreaks uppger i lägre utsträckning att de dricker alkohol än unga 15-17 åringar totalt.

Anledningarna till att låta bli att dricka alkohol är, som vi redan konstaterat, många, men fyra av tio uppger att de låter bli alkoholhaltiga drycker på grund av att de tycker det är ohälsosamt. Var sjätte anger också att de anser det vara ofräscht att dricka alkohol och var fjärde dricker inte för att de tränar mycket. (UB 2020)

Hur stort är ditt intresse för kost och hälsa?

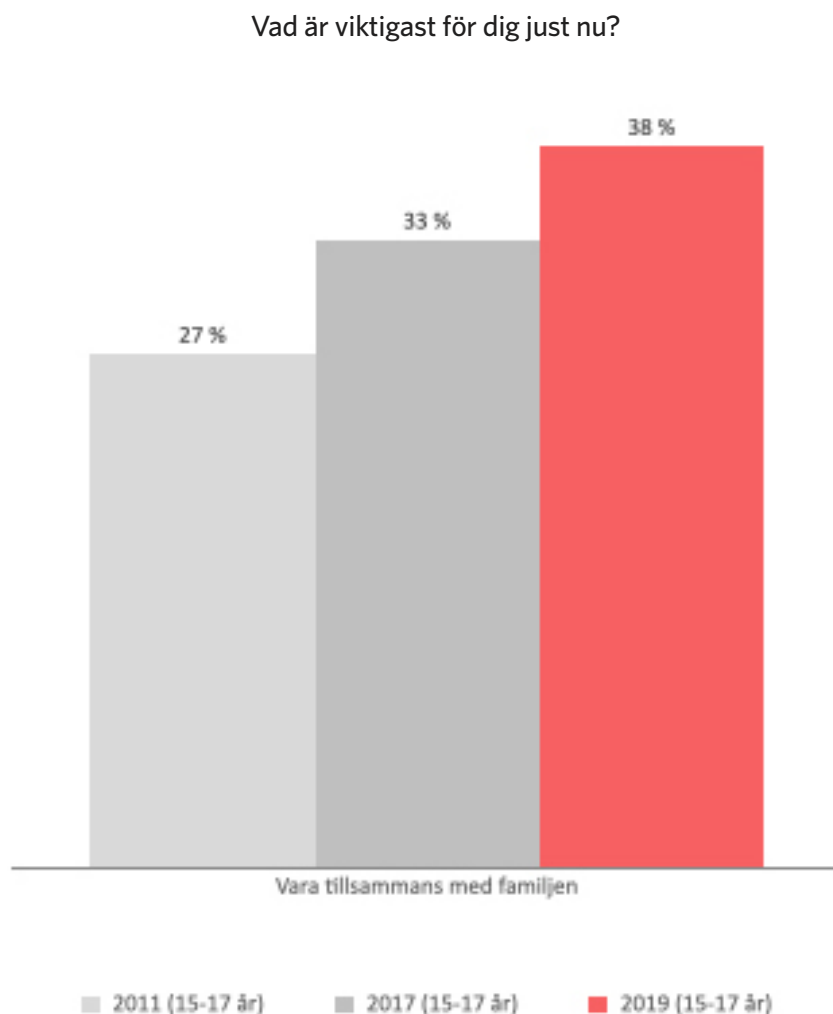
Ovan redovisas alternativet "5- Mycket intresserad" Ursprungsskalan är "5 - Mycket intresserad", till "1 - Helt ointresserad"

3. Unga umgås mer med familjen

Sett över tid har det blivit viktigare för unga att tillbringa tid med och vara hemma hos familjen. En situation där få unga dricker alkohol då de i typfallet dricker när de är på fest med kompisar, men som också bidrar till att föräldrar har större kontroll över ungas alkoholdrickande.

Att unga umgås mer med sina föräldrar möjliggör också att föräldrar får större kontroll över den fysiska miljön unga befinner sig i. När Ungdomsbarometern har ställt frågan om varför man väljer att inte dricka alkohol till unga under 18 år, uppger nästan var tredje att det är för att de inte får för sina föräldrar.

CAN menar också att en ökad familjesamvaro kan bidra till att föräldrarna får en större insyn i barnens liv och en ökad kontroll. CAN menar också att vuxnas attityder till ungas drickande verkar mer restriktiva idag, och bidrar antagligen till de goda resultaten. Man bjuder i mindre utsträckning unga på alkohol hemma. Det talas också om en förlängd barndom. Det verkar som om man skjuter upp beteenden som förknippas med vuxenlivet. (CAN 2020)

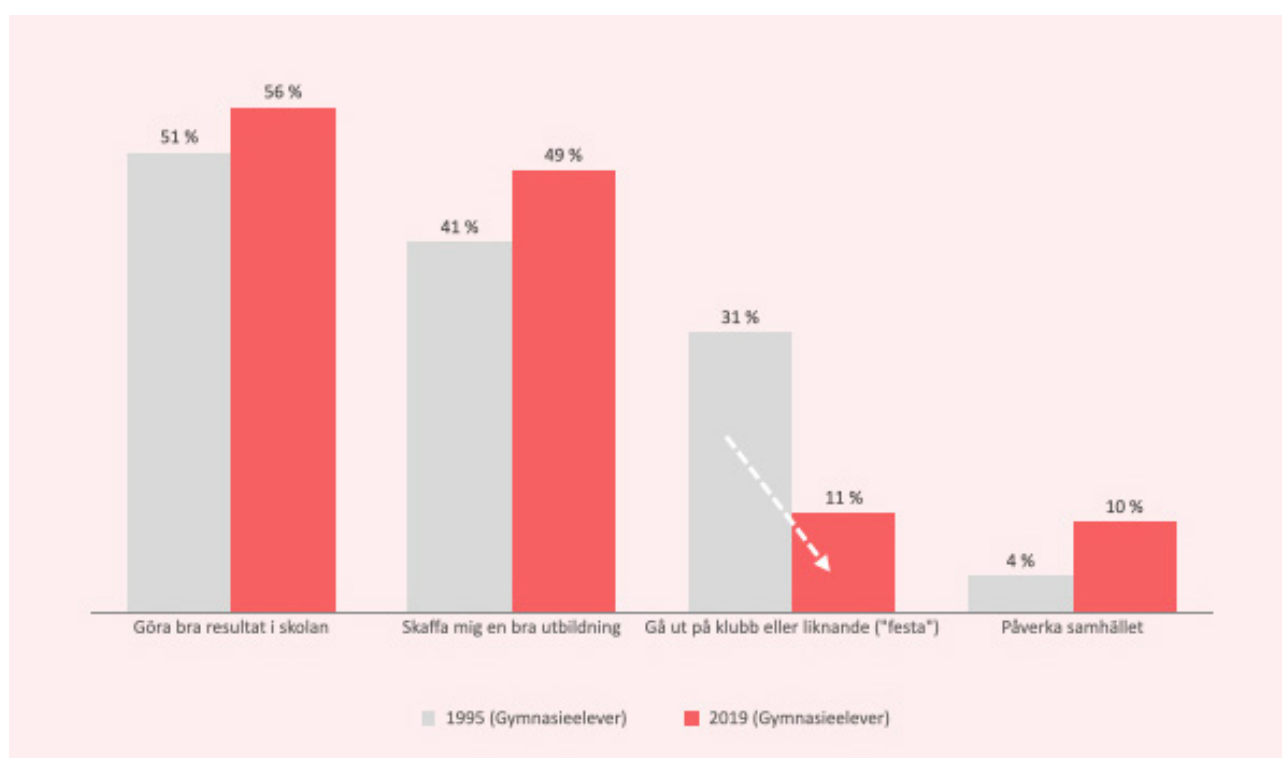

4. Bra resultat i skolan och möjlighet att vidareutbilda sig viktigare än att festa

Få unga tycker det viktigaste i livet är att festa och fler tycker det är viktigare att få bra resultat i skolan och vidareutbilda sig. När fokus skiftar över tid, får det också konsekvenser på konsumtionen av alkohol. Nära sex av tio i gymnasiet anser att det viktigaste för dem just nu är att göra bra ifrån sig i skolan och hälften uppger att det viktigaste är att skaffa sig en bra utbildning.

Dagens ungdomsgeneration anstränger sig, fokuserar och lägger ner tid på att påverka sin egen framtid såväl som samhällets, och upplever sig också ha stora möjligheter att göra detsamma. I takt med att framtidsplanering och framtidssäkring blir allt viktigare, är det inte orimligt att både intresset och tiden för att festa, minskar. En förflyttning vi ser väldigt tydligt då vi tittar närmare på ungas prioriteringar i livet idag jämfört med för 25 år sedan. (UB 2020)

Vad är viktigast för dig just nu?

NIO OSÄKRARE HYPOTESER, ENLIGT RESULTATET FRÅN UB'S SAMLADE STATISTIK OCH CAN'S PUBLICERADE RESULTAT 2020:

1. Otrygghet på fester och festivaler

När Ungdomsbarometern undersöker upplevd trygghet i olika situationer syns stora skillnader mellan kön, där tjejer är mer otrygga än killar i de flesta sammanhang. För både killar och tjejer är det trots det vanligare att känna sig trygg på fest jämfört med otrygg på fest. Att gå på festival däremot upplevs som mer otryggt än tryggt.

Huruvida detta leder till att de som känner sig otrygga de facto också avstår att besöka dessa platser och som resultat av det dricker mindre alkohol, kan däremot inte besvaras. (UB 2020)

2. Risken att bli filmad i kränkande situationer

Enligt Ungdomsbarometern dricker inte drygt var fjärde ungdom alkohol för att undvika att tappa kontrollen. För tjejer är det ännu fler, var tredje, som inte dricker alkohol för att de vill behålla kontrollen.

Vad det innebär att tappa kontrollen och vilka konsekvenser man oroar sig för, är ett brett spektra i vilket många olika händelser kan ingå. Vi kan däremot inte påvisa att det just handlar om att undvika att bli filmade och publicerad i sociala medier, även om det är sannolikt att detta är en del av det.

Samtidigt är sociala medier och det digitala, ofta offentliga, livet något denna generation är van vid. Varför det också är möjligt att spridning av en festlig video inte upplevs som att tappa kontrollen. (UB 2020)

CANs undersökning visar att en femtedel av de elever som dricker alkohol rapporterar att de har blivit filmade i en kränkande situation. Det skulle kunna vara en anledning till att ungdomar dricker mindre just nu, men det förklarar inte den trend vi sett i många år. (CAN 2020)

3. Digitala umgängesformer

Digitaliseringen har bidragit till andra sätt att umgås och interagera med vänner, vilket lett till förändrade umgängesvanor. Enkelheten i att komma i kontakt med andra människor utan att behöva lämna hemmet, har rimligtvis bidragit till att det för unga anses mindre intressant att träffa nya människor.

Rimligtvis har detta även påverkat ungas syn på behovet av fest för att känna social tillhörighet, knyta kontakter och träffa vänner. Däremot har Ungdomsbarometern inga uteslutande svar som konstaterar att detta är direkt kopplat till minskad alkoholkonsumtion. (UB 2020)

4. Osund kroppsbild bland (allt för) många unga

Bland unga finns ett, vad vi skulle kunna kalla ätstört beteende, som ett resultat av utseendefokus och stress över detsamma. Stressen tar sig uttryck på olika sätt beroende på kön men är koncentrerad till kost och träning. Att träna (samma dag eller dagen efter) eller undvika kalorier, är sällan förenligt med alkoholhaltiga drycker. (UB 2020)

5. Olika samhällsinsatser betydelse

Enligt CAN kan olika samhällsinsatser mycket väl ha påverkat nedgången, men trenden är internationell. Vi ser samma utveckling i hela västvärlden. Ska vi hitta en förklaring menar CAN att den behöver vara gångbar även internationellt. (CAN 2020)

6. Dataspel

Enligt Ungdomsbarometern har intresset för att spela data-/tv-spel och antalet unga som identifierar sig som gamer har minskat under de senaste åren. Intresse och identitetsmarkörer är ofta synonymt med fritidsintresse och vad unga lägger sin tid på, vilket talar emot hypotesen då tiden unga lägger på datorspel i så fall också skulle minskat. Ökat tiden som läggs på datorspel, finns inga skillnader i hur ofta en ung gamer dricker alkohol jämfört med totalen. (UB 2020)

Enligt CAN har man kunnat se en skyddande effekt av mycket datorspel. Men det är en liten grupp och den innefattar främst pojkar. Så inte heller det funkar som ensam förklaring. (CAN 2020)

7. Utländsk bakgrund

Unga med utländsk bakgrund anger i högre utsträckning att de avstår alkohol av religiösa skäl. Men vad Ungdomsbarometern kan se i sin data är skillnaden mellan hur många unga med svensk och utländsk bakgrund som druckit alkohol och hur ofta de gjort det, liten. (UB 2020)

Inte heller CAN kan förklara den sjunkande trenden genom ungdomar med utländsk bakgrund. De menar att det kan bero på att andelen unga, från kulturer där man dricker mindre inte varit tillräckligt stor för att påverka hur det ser ut på nationell nivå. (CAN 2020)

8. Energidryck

Ungdomsbarometern har sett en ökad konsumtion av energidryck under de senaste åren, men den går inte att koppla till minskad alkoholkonsumtion eller att energidryck skulle ersatt alkoholdrycker. Unga som aldrig druckit alkohol tenderar snarare att aldrig ha druckit energidryck heller. (UB 2020)

9. Narkotika istället

CAN har kunnat se en liten ökning av frekvent användning bland dem som använder cannabis. Men samtidigt har de inte kunnat se en ökning i narkotikaanvändning som matchar nedgången i alkoholanvändning. År 1971 hade cirka 15 procent av eleverna i årskurs 9 testat narkotika. 2019 var andelen 7 procent. Däremellan har den varit ännu lägre. Allra lägst var den mellan 1989-1992. Då pendlade andelen 3-4 procent. (CAN 2020)

Referenser

- Ungdomsbarometern 2020: "Ungas alkoholkonsumtion minskar - 11 hypoteser om varför unga dricker mindre alkohol" (21 augusti 2020) Rapporten utgör data från studien Ungdomsbarometern som genomförs årligen bland ungdomar i Sverige mellan 15-24 år. I rapporten har ett urval av datapunkter från år 1995-2019 används.
- CAN Drogvaneundersökning 2020

Fakta om alkohol

Alkohol kan inte bara skada den som konsumerar för mycket, utan även omgivningen påverkas. Det handlar om allt från skam och psykiskt obehag till misshandel, dråp och mord.

Mer än 200 000 barn under 18 år har en förälder som har alkoholproblem. Forskning har visat att dessa barn löper en påtagligt ökad risk att själva bli missbrukare, men även för olyckor, våld och självmord.

Enligt Socialstyrelsens alkoholindex behandlas årligen cirka 20 000 personer i slutenvården för missbruk av alkohol. Indexet visar också att närmare 2 000 personer dör av alkoholrelaterade orsaker.

